

**Проект змін
до освітньо-професійної програми Практична психологія
першого (бакалаврського) рівня
за спеціальністю 053 Психологія
галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки
за рекомендаціями стейкхолдерів**

Схвалено Протоколом № 8
засідання кафедри психології
від 16 березня 2020 р.

№ з/п.	№ Пп. Проекту ОП20 сторінка	Текст Пп. Проекту ОП 20	Хто вніс пропозицію	Текст ОП 20 зі змінами 2020	№ Пп. ОП20 зі змінами 2020, сторінка
1	Передмова, с.3	Додаток 1.1	Новик Л.В., директор ЗОШ № 6	Додаток 1.1	Передмова, с.3
2.	Розділ 8, Пп.8.1. Специфічні характеристики кадрового забезпечення С. 9	Додаток 1.2		Додаток 1.2	Розділ 8, Специфічні характеристики кадрового забезпечення Пп.8.1., с. 10
3	Розділ 1. Профіль освітньо-професійної програми Пп.3.1 С. 5	3 .1. Предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація (за наявності)) Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки Спеціальність: 053 Психологія Теоретичний зміст предметної області: система психологічних знань, базових категорій і понять, закономірностей, механізмів, методологічних підходів,	Центр забезпечення якості вищої освіти СумДПУ імені А.С. Макаренка	Вилучено, як такий, що дублюється у Розділі 2 ОП під час розгляду розподілу змісту освітньо-професійної програми за групами компонентів та циклами підготовки (таблиця на с.10) і не відповідає за формою Положенню про ОП у СумДПУ імені А.С. Макаренка № 618 від 23 грудня 2019	Розділ 1. Профіль освітньо-професійної програми С. 6

пояснювальних принципів, науково-прикладних завдань, достатніх для формування предметних компетентностей. Обсяг освітньо-професійної програми бакалавра на основі повної загальної середньої освіти становить 240 кредитів ЄКТС. 75% обсягу освітньої програми спрямовано на забезпечення загальних та спеціальних (фахових) компетентностей за спеціальністю. Блок обов'язкових навчальних дисциплін становить 151,5 кредитів ЄКТС (63%), з них дисципліни циклу загальної підготовки становлять 60 кредитів ЄКТС (25%), циклу професійної підготовки – 91,5 кредитів ЄКТС (38%). Блок вибіркових навчальних дисциплін становить 60 кредитів ЄКТС (25%). На практичну підготовку

р.

		<p>відводиться 21 кредит ЄКТС (9%), на підсумкову атестацію – 7,5 кредитів ЄКТС (3%). На базі ступеня «молодший бакалавр» (освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст») заклад вищої освіти має право визнати та зарахувати не більше 60 кредитів ЄКТС, отриманих в межах попередньої освітньої програми підготовки молодшого бакалавра (молодшого спеціаліста).</p>			
4	<p>Розділ 1. Профіль освітньо-професійної програми Пп. 4 С.6</p>	Додаток 2	<p>Петрова Л.В. директор Комунальної установи «Інклюзивно-ресурсний центр Краснопільської селищної ради» Краснопільського району, Сумської обл.</p>	Додаток 2	<p>Розділ 1. Профіль освітньо-професійної програми Пп. 4 С.6-7</p>
5	<p>Розділ 1. Профіль освітньо-професійної програми Пп.5, 5.2, 5.5 С. 6-7</p>	Додаток 3.1	<p>Голуб Л.В. директор Комунальної</p>	Додаток 3.1	<p>Розділ 1. Профіль освітньо-професійної програми Пп.5, 5.2, 5.5 С. 7-8</p>

			установи Сумська загальноосвітня школа І-ІІІ ст. № 25 (м. Суми)		
6	Розділ 3. Форма атестації здобувачів вищої освіти С. 14	Додаток 3.2		Додаток 3.2	Розділ 3. Форма атестації здобувачів вищої освіти С. 14
7	Розділ 2. Розподіл змісту освітньо- професійної програми за групами компонентів та циклами підготовки С.10	Додаток 4	Центр забезпечення якості вищої освіти СумДПУ	Додаток 4	Розділ 2. Розподіл змісту освітньо- професійної програми за групами компонентів та циклами підготовки С.11

**Інші конкретні пропозиції стейкхолдерів, які були враховані під час перегляду
ОПП 2020 р.:**

**1) Решетнік В. Л., завідувачка Сумського дошкільного навчального закладу
(ясла-садок) № 40 «Дельфін» (м. Суми):**

Посилити увагу в процесі вивчення навчальних дисциплін, що включені до Освітньо-професійної програми «Практична психологія» підготовки здобувачів вищої освіти на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях за спеціальністю 053 Психологія щодо набуття майбутніми психологами практичних навичок діагностичної та корекційної роботи –

- Уведено вибіркового курсу «Візуальна психодіагностика» (4 семестр, 4 кредити), збільшено кількість кредитів з дисципліни за вибором «Профорієнтація та профвідбір» (6 семестр, замість 3 кредитів – 4).

2) урахування даних моніторингу та пропозицій, наданих роботодавцями за результатами анкетування, проведеного під час VI Міжнародної науково-практичної конференції «Особистість у кризових умовах та критичних ситуаціях життя» (13-15 лютого 2020 р., м. Суми, СумДПУ імені А. С. Макаренка

(https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/01/robotodavci_psihologiya_190af.pdf)),

учасниками якого були роботодавці, в організаціях яких проходять навчальні та виробничі практики студенти, які навчаються за ОПП «Практична психологія» та працюють (працювали) фахівці-практичні психологи, що навчалися в Інституті педагогіки і психології. Всього – 11 респондентів:

1) провести відкриту зустріч усіх представників стейкхолдерів (зацікавлених сторін) для обговорення пропозицій, наданих роботодавцями

- представники роботодавців були запрошені на засідання кафедри психології (16.03.2020, протокол № 8);

2) посилити практичну складову підготовки бакалаврів-психологів (викладати більш розширено когнітивно-поведінкову модель психотерапії,

юнгіанський психоаналіз, психосинтез та тілесно-орієнтовану терапію, психосоматику, конфліктологію):

– уведено професійно орієнтовані вибіркові курси «Основи когнітивно-поведінкової терапії – 4 кредити, 6 семестр; «Філософія психоаналізу», «Філософія несвідомого» - 4 кредити, 5 семестр; «Основи психосоматики» - 4 кредити, 5 семестр, «Психологія конфлікту» (4 кредити, 7 семестр). Розділи з психосинтезу та тілесно-орієнтованої терапії викладаються у обов'язкових курсах «Основи психокорекції з практикумом» (5-6 семестр) та «Основи психотерапії» (4 семестр).

3) Більше уваги приділити розвитку у студентів-практичних психологів навичок патопсихологічної діагностики та ведення корекційної роботи з дітьми:

- активізовано роботу з опанування студентами-бакалаврами практичних навичок під час вивчення навчальної дисципліни «Психопатології розвитку» та розширено спектр аналізу ситуацій професійної діяльності з цієї дисципліни;

4) під час проходження практики більше уваги приділяти веденню ділової документації практичного психолога закладу освіти:

- до завдань виробничої практики додано написання звіту з ознайомлення з веденням ділової документації практичного психолога закладу;

5) залучати до навчального процесу (запрошувати до викладання) фахівців-практиків (психологів та психотерапевтів), які можуть поділитися досвідом роботи:

- кафедра психології та навчально-науковий Центр надання психологічної допомоги населенню при кафедрі залучають до проведення занять професіоналів-практиків: Анплєєва А.Б., лікаря психіатра, нарколога, психотерапевта КНП «Обласного клінічного медичного центру соціально-небезпечних захворювань» (<https://psy.sspu.edu.ua/index.php/84-lektsiya-pro-mozhlivosti-psikhoterapevtichnoji-dopomogi-lyudyam-z-zalezhnistyu>); Залозну О.М., практичного психолога кабінету екстреної психологічної допомоги «Телефон довіри» (<https://psy.sspu.edu.ua/index.php/117-lektsiya-osoblivosti-konsultuvannya-krizovikh-ta-sujitsidalnikh-zvernen-na-telefon-doviri>); Федорову Є.В., практичного психолога відділення для дітей з ураженням ЦНС та порушенням психіки КНП «Сумська обласна дитяча клінічна лікарня» (<https://psy.sspu.edu.ua/index.php/85-lektsiya-mozhlivosti-vikoristannya-pisochnoji-terapiji-v-roboti-psikhologa>). Студенти проходять тренінги спілкування під керівництвом Осюхіної А.О., практичного психолога Сумського палацу дітей та юнацтва.

3) Мелешко Яна Анатоліївна, студентка 3-го курсу 0037 групи НН ІІІ СумДПУ імені А.С. Макаренка, Голова наукового департаменту Студентського самоврядування НН ІІІ СумДПУ імені А. С. Макаренка, спираючись на результати опитування випускників

(https://psy.sspu.edu.ua/images/zvit_pro_rezultati_opit_vipusknikiv_lyutiy20_ost.pdf) та здобувачів, що навчаються на ОІІ «Практична психологія» (https://psy.sspu.edu.ua/images/bak_opros.pdf), запропонувала:

1) Збільшити кількість кредитів, передбачених на підготовку до підсумкової атестації та на виконання бакалаврської кваліфікаційної роботи

- Збільшено до 6,5 кредитів;

2) Залучати психологів-практиків до навчального процесу, зокрема – читання лекцій з професійно-орієнтованих дисциплін, керівництва практикою, проведення майстер-класів тощо

- кафедра психології та навчально-науковий Центр надання психологічної допомоги населенню при кафедрі залучають до проведення занять та майстеркласів професіоналів-практиків, див. попередній пп.);

3) Передбачити можливість перезарахування балів при оцінюванні результатів вивчення дисциплін, що входять до циклу професійної підготовки в з урахуванням можливостей набуття студентами необхідних компетентностей за рахунок участі у конкурсах наукових робіт, олімпіадах, різнорівневих науково-практичних конференціях, тренінгових програмах, публікації науково-практичних здобутків у наукових виданнях, тощо

- У робочих програмах усіх обов'язкових навчальних дисциплін на 2020/2021 н.р. було передбачено надання до 20 балів за неформальну та інформальну освіту.

4) з метою розвитку професійної компетентності майбутніх психологів, стратегічного мислення, формуванню навичок ефективної комунікації, оволодіння інформаційними технологіями як потреб на сучасному ринку праці, модернізувати педагогічні методи навчання в процесі оволодіння навчальними дисциплінами.

(Оскільки студенти вказали тренінги, майстер-класи, дискусії, диспути, лекції, практичні вправи, проблемні методи, інтерактивні методи, дистанційне навчання, активізовано впровадження в навчальний процес визначених сучасних педагогічних методів (методу кейсів, майстер-класів, навчальних дискусій, «мозкового штурму», тренінгів, ділових ігор та ін.)

5) модернізовано робочу програму з навчальної дисципліни «Загальна психологія», а саме: з огляду на збільшення обсягу навчальної дисципліни (11 кредитів) розширено зміст тем («Розвиток психіки і свідомості», «Основи психології діяльності», «Увага як особлива форма психічної діяльності», «Відчуття», «Сприймання», «Мислення», «Пам'ять», «Емоції і почуття», «Темперамент», «Характер», «Здібності»), також оновлено методичне забезпечення з цієї дисципліни з урахуванням пропозицій студентів-стейкхолдерів.

ДОДАТКИ

Додаток 1.1

Суть пропозиції Новик Л.В.:

1) у передмові конкретизувати розробників вищезазначеної освітньо-професійної програми, зокрема: вказати керівника, гаранта, членів проектної групи;

2) розширити Пп.8 **Специфічні характеристики кадрового забезпечення.**

Додаток 1.1

Стосовно пропозиції №1

Було:

Розробники:

**Кузікова Світлана
Борисівна**

**Єрмакова Наталія
Олександрівна**

**Тарасова Тетяна
Борисівна**

доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка
кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка
кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка

Змінено на:

Розроблено робочою групою у складі:

Прізвище, ім'я, по батькові	Науковий ступінь, шифр та назва наукової спеціальності	Вчене звання (за кафедрою)	Посада та назва підрозділу (за основним місцем роботи)
Кузікова Світлана Борисівна	Доктор психологічних наук, 19.00.07 – педагогічна та вікова психологія	Професор за кафедрою практичної психології	Професор, завідувач кафедри психології
Тарасова Тетяна Борисівна	Кандидат психологічних наук, 19.00.07 – педагогічна та вікова психологія	Доцент за кафедрою психології	Доцент кафедри психології
Єрмакова Наталія Олександрівна	Кандидат психологічних наук, 19.00.07 – педагогічна та	Доцент за кафедрою практичної психології	Доцент кафедри психології

	вікова психологія		
Щербак Тетяна Іванівна	Кандидат психологічних наук, 19.00.01 – загальна психологія, історія психології	Доцент за кафедрою практичної психології	Доцент кафедри психології

Додаток 1.2

Стосовно пропозиції № 2

Було:

8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Специфічні характеристики кадрового забезпечення	Освітньо-професійну програму Практична психологія забезпечують науково-педагогічні працівники, які мають відповідну кваліфікацію, стаж роботи, і відповідають вимогам, що визначені чинними ліцензійними умовами.

Змінено на:

8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Специфічні характеристики кадрового забезпечення	Освітньо-професійну програму Практична психологія забезпечують науково-педагогічні працівники, які мають відповідну кваліфікацію, стаж роботи, публікують праці у вітчизняній та зарубіжній науковій пресі, мають відповідну компетентність і досвід в галузі викладання, наукових досліджень і педагогічної діяльності. Практико-орієнтований характер освітньо-професійної програми передбачає широку участь фахівців-практиків, що відповідають профілю та спеціалізації програми, що підсилює зв'язок теоретичної та практичної підготовки. Керівник та члени проектної групи, гарант освітньої програми, викладацький склад, який забезпечує реалізацію освітньої програми, відповідає вимогам, визначеним Ліцензійними умовами провадження освітньої діяльності закладів освіти

Суть пропозиції Петрової Л.В.:

Додати до переліку можливого працевлаштування випускників-бакалаврів та магістрів спеціальності 053 «Психологія» (пп. 4 ОПП підготовки бакалавра та ОПП підготовки магістра) «центри соціально-психологічної реабілітації дітей». Додати до переліку можливого працевлаштування інші установи, в яких можуть працювати випускники. Вилучити з переліку ті види професійних назв робіт за ДКП 003:2010, до яких випускники ОП не придатні.

Було:

4 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	Робочі місця у психотерапевтичних, психологічних, консультативних службах; у соціальних організаціях (центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, дитячі центри творчості і дозвілля, дитячі будинки, притулки, будинки пристарілих, інвалідів); у туристичних та спортивних закладах та закладах охорони здоров'я (лікарні, поліклініки, спецшколи для дітей-інвалідів, наркологічні та реабілітаційні центри); в рекрутингових компаніях та установах з підбору й добору персоналу (кадрові агентства, центри зайнятості, центри з профорієнтації); у компаніях, малих підприємствах та бізнес-структурах; у правоохоронних органах (установи ювенальної юстиції, колонії, розподільники); у службі довіри; у Міністерстві надзвичайних ситуацій (митниці, служби порятунку, військові організації); у закладах вищої освіти (ЗВО); у науково-дослідних інститутах (НДІ психології). Професійні назви робіт за ДКП 003:2010: (2310.2) «викладач вищого навчального закладу»; (2445.1) «науковий співробітник (психологія)»; (2445.2) «психолог»; (3460) «фахівець з вирішення конфліктів (побутова сфера)»; (2419.2) «консультант»; (2412.2) «фахівець з найму робочої сили», «профконсультант»; (2340) «консультант центральної психолого-медико-педагогічної консультації»; (2419.2) «консультант з ефективності підприємництва»; (249/2490) «професіонали, що не входять в інші класифікаційні угруповання», (53) «працівники, що надають інші послуги юридичним та фізичним особам».

Змінено на:

4 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	Робочі місця у психотерапевтичних, психологічних, консультативних службах; у соціальних організаціях (центри соціальних служб для сім'ї дітей та молоді, центри соціально-психологічної реабілітації дітей, дитячі центри творчості і дозвілля, дитячі будинки, притулки, будинки пристарілих, інвалідів); у туристичних та спортивних закладах та закладах охорони здоров'я (лікарні, поліклініки, спецшколи для дітей-

	<p>інвалідів, наркологічні та реабілітаційні центри); в рекрутингових компаніях та установах з підбору й добору персоналу (кадрові агентства, центри зайнятості, центри з профорієнтації); у компаніях, малих підприємствах та бізнес-структурах; у правоохоронних органах (установи ювенальної юстиції, колонії, розподільники); у службі довіри; у Міністерстві надзвичайних ситуацій (митниці, служби порятунку, військові організації); у закладах вищої освіти (ЗВО). Професійні назви робіт за ДКП 003:2010: (2445.2) «психолог»; (2445.2) «практичний психолог»; (3460) «фахівець з вирішення конфліктів (побутова сфера)»; (2419.2) «консультант»; (2412.2) «фахівець з найму робочої сили», «профконсультант»; (2340) «консультант центральної психолого- медико-педагогічної консультації»; (2419.2) «консультант з ефективності підприємництва»; (249/2490) «професіонали, що не входять в інші класифікаційні угруповання», (53) «працівники, що надають інші послуги юридичним та фізичним особам.</p>
--	---

Суть пропозиції Голуб Л.В.:

Було б доцільно внести наступні зміни у Розділі 1. **Профіль освітньо-професійної програми Практична психологія зі спеціальності 053 Психологія до Пп.5 – Викладання, оцінювання, форми атестації, вимоги до кваліфікаційної роботи:**

- 1) конкретизувати пп. у 5.2 Оцінювання знань здобувачів, Форми контролю: додавши «індивідуально-аналітичні завдання»; додати «кваліфікаційний» до атестаційний екзамен; прибрати помилкове слово «магістерської» у назві кваліфікаційної роботи, залишивши «захист кваліфікаційної роботи».
- 2) Конкретизувати оцінювання, виокремити нормативне, сумативне і самооцінювання;
- 3) додати у назву **Вимоги до атестаційного екзамену** і текст Пп. 5.5 «кваліфікаційний», «кваліфікаційного».
- 5) У Розділі 4. **Форма атестації здобувачів вищої освіти** конкретизувати назву кваліфікаційного атестаційного екзамену.

Додаток 3.1.

Було:

5 – Викладання, оцінювання, форми атестації, вимоги до кваліфікаційної роботи	
Оцінювання	Оцінювання навчальних досягнень магістрантів здійснюється за системою ЄКТС та національною шкалою оцінювання. Накопичувальна бально-рейтингова система, що передбачає оцінювання за усі види аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності, спрямовані на опанування навчального навантаження з освітньої програми. Види контролю: поточний, тематичний, періодичний, підсумковий, самоконтроль. Форми контролю: усне та письмове опитування, тестові завдання, презентації, есе, захист науково-прикладних проектів, звіти з практик, атестаційний екзамен, захист кваліфікаційної магістерської роботи тощо відповідно до внутрішньої системи забезпечення якості освіти.
Вимоги до атестаційного екзамену	Атестаційний екзамен за спеціальністю повинен перевіряти досягнення результатів навчання, визначених Стандартом вищої освіти за спеціальністю 053 «Психологія» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (наказ МОН № 565 від 24.04.2019 р.) та цією освітньо-професійною програмою

Змінено на:

5 – Викладання, оцінювання, форми атестації, вимоги до кваліфікаційної роботи	
Оцінювання	Оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється за системою ЄКТС та національною шкалою оцінювання. Накопичувальна бально-рейтингова система, що передбачає оцінювання за усі види аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності, спрямовані на опанування навчального навантаження з освітньої програми. Види контролю: поточний, тематичний, періодичний, підсумковий, самоконтроль. Форми

	<p>контролю: усне та письмове опитування, тестові завдання, презентації, есе, індивідуально-аналітичні завдання, захист науково-прикладних проектів, звіти з практик, звіт з виробничої практики, атестаційний кваліфікаційний екзамен, захист кваліфікаційної роботи тощо відповідно до внутрішньої системи забезпечення якості освіти. світньо-професійною програмою передбачено як формативне оцінювання (письмове і усне коментування, оцінювання викладачем результатів навчальної діяльності студентів), самооцінювання та взаємне оцінювання студентів (залучення студентів до самооцінювання та оцінювання роботи один одного), а також сумативне оцінювання.</p>
<p>Вимоги до атестаційного кваліфікаційного екзамену</p>	<p>Кваліфікаційний іспит за спеціальністю повинен перевіряти досягнення результатів навчання, визначених Стандартом вищої освіти за спеціальністю 053 «Психологія» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (наказ МОН № 565 від 24.04.2019 р.) та цією освітньо-професійною програмою</p>

Розділ 4 ОПП, Було:

4. Форма атестації здобувачів вищої освіти

Атестація випускників освітньо-професійної програми Практична психологія зі спеціальності 053 Психологія проводиться у формі публічного захисту (демонстрації) кваліфікаційної бакалаврської роботи, яка передбачає самостійне розв'язання складної спеціалізованої задачі чи практичної проблеми у сфері психології, що передбачає застосування основних психологічних теорій та методів та характеризується комплексністю і невизначеністю умов, та атестаційного екзамену з фахових дисциплін, і завершується видачею документу встановленого зразка про присудження ступеня бакалавра із присвоєнням кваліфікації: «Бакалавр з психології».

Змінено на:

4. Форма атестації здобувачів вищої освіти

Атестація випускників освітньо-професійної програми Практична психологія зі спеціальності 053 Психологія проводиться у формі публічного захисту (демонстрації) кваліфікаційної бакалаврської роботи, яка передбачає самостійне розв'язання складної спеціалізованої задачі чи практичної проблеми у сфері психології, що передбачає застосування основних психологічних теорій та методів та характеризується комплексністю і невизначеністю умов, та Комплексного кваліфікаційного екзамену з психології, і завершується видачею документу встановленого зразка про присудження ступеня бакалавра із присвоєнням кваліфікації: «Бакалавр з психології».

Атестація здійснюється відкрито і публічно.

**Згідно пропозицій Центру забезпечення якості вищої освіти
СумДПУ імені А.С.Макаренка:**

Було:

**2. Розподіл змісту освітньо-професійної програми за групами
компонентів та та циклами підготовки**

№ з/п	Цикл підготовки	Обсяг навчального навантаження здобувача вищої освіти (кредитів / %)	
		Обов'язкові компоненти освітньо-професійної програми	Вибіркові компоненти освітньо-професійної програми
1	2	3	4
1.	Цикл загальної підготовки	60/25	60 / 25
2.	Цикл професійної підготовки	92 / 38	
Всього за циклами		151,5 / 63	60/25
3.	Практична підготовка	21 / 9	-
4.	Підсумкова атестація	7,5 / 3	-
Всього за весь термін навчання		180/75	60/25
Разом		240/100	

ВИЛУЧЕНО

як таке, що не відповідає Положенню про ОП у СумДПУ імені А.С.Макаренка № 618 від 23 грудня 2019 р.